TVÁŘE MIGRACE

KLIMATICKÁ MIGRACE

Případová studie

Diakonie
Českobratrské církve evangelické

TVÁŘE MIGRACE

Autor textu: Robert Stojanov

Tento dokument vznikl za finanční podpory Evropské Unie. Za obsah tohoto dokumentu odpovídá výlučně Diakonie ČCE a za žádných okolností jej nelze považovat za názor Evropské Unie.

Dokument je publikován v rámci projektu „SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU", který realizujeme díky programu Evropské unie pro vzdělávání a osvětu (Development Education and Awareness Raising – DEAR).

Vydala: **Diakonie ČCE – Středisko humanitární a rozvojové spolupráce, 2021**
Grafický design: **BOOM s.r.o.**
Vydání první, 2021, Praha

Tento projekt je financován
z prostředků Evropské unie.

Do projektu SGDs and Migration, řízeného Diakonií ČCE, jsou zapojeny následující organizace:Global Call to Action Against Poverty (Belgie), Bulgarian Platform for International Development (Bulharsko),Federazione Organismi Cristiani Servizio Internazionale Volontario (Itálie), ActionAid Hellas (Řecko), Ambrela (Slovensko), Povod (Slovinsko).

ISBN 978-80-907574-5-5 (online; pdf)
ISBN 978-80-907574-6-2 (online; pdf), (anglické vydání)

KLIMATICKÁ MIGRACE
Případová studie

Shrnutí

Ačkoliv se přírodní zdroje, jako je pitná voda nebo půda, mohou zdát nevyčerpatelné, je v mnoha případech realita zcela opačná. Dlouhodobá devastace, výrazné změny životního prostředí nebo přírodní katastrofa můžou zásadně zasáhnout do života obyvatel daného území a tím je připravit o životně důležité přírodní zdroje, obydlí či obživu. Lidé v takto postižených oblastech jsou nuceni opustit své domovy a hledat obživu jinde. A právě takto vzniká proces environmentální migrace.

Dopady změny klimatu zvyšují pravděpodobnost environmentální migrace, což vytváří rostoucí výzvy pro lidský rozvoj a plánování. Takto zranitelní lidé mají menší možnosti adaptace se těmto rizikům vyhnout. Migrace se tak často jeví jako jejich poslední možnost či strategie. Změna klimatu je rostoucí hnací silou především vnitřní migrace a existuje předpoklad, že migrace z důvodu změny klimatu se v příštích několika desetiletích zintenzivní a po roce 2050 by se mohla ještě více akcelerovat. Mezinárodní přesah klimatické migrace lze identifikovat jako dosti pravděpodobné riziko pro rozlohou menší země a oblasti více intenzivně zasažené dopady změny klimatu, válečnými konflikty a ekonomickými a sociálními krizemi.

Poslední odhady ukazují, že do roku 2050 změna klimatu donutí k vnitřní migraci 143 milióny lidí. Nejnovější studie věnovaná odhadu počtu lidí postižených povodněmi do roku 2100 uvádí, že dle nových modelů zvyšování hladiny moře postihne 190 miliónů lidí v případě nízkých emisí skleníkových plynů nebo 630 miliónů lidí v případě vysokých emisí skleníkových plynů. Lze očekávat, že migranti budou migrovat z méně životaschopných oblastí s nižší dostupností vody a produktivity plodin (př. Sahel, vnitrozemí Číny, aj.), či z oblastí zasažených stoupající hladinou moře a prudkými bouřkami (př. malé nízko ležící ostrovy, pobřežní oblasti) do urbanizovaných center. Zde se budou muset usídlovat v nejchudších částech měst (slumech) se všemi negativy, které z toho plynou.

Robert Stojanov
Provozně ekonomická fakulta, Mendelova univerzita v Brně
e-mail: stojanov@centrum.cz
www.chytramigrace.cz

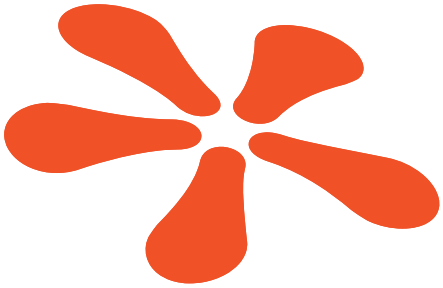

1. Místo úvodu: Proč lidé migrují?

Migrace patří mezi nejdynamičtější procesy v lidské společnosti. Je součástí kulturních vzorců různých společností a slouží jako jedna z populačních strategií přežití nebo vlastního osobního rozvoje. Důvodů, proč lidé migrují, je pochopitelně celá řada. **Lidé nejčastěji migrují kvůli kombinaci některých následujících pěti faktorů: (i) ekonomické (pracovní), (ii) politické, (iii) sociální (rodinné), (iv) psychologické a (v) environmentální faktory**.

V tomto směru je však nutné říct, že jednotlivé země mají rozdílné migrační potřeby a podle nich nastavují své imigrační politiky. Ty se se zaměřují na snahy zatraktivnit své ekonomiky, přilákat migranty do určitých sektorů v rámci svých ekonomik anebo regionů, kde cítí nedostatek určité pracovní síly. Nicméně v chudých zemích původu může mít ztráta odborníků v oblasti IT, strojírenství a medicíny negativní dopad na místní rozvoj (tzv. únik mozků – brain drain) (Adepoju 2018).

V mnohých evropských i českých vládních dokumentech se používá pro migraci a pobyt cizinců bez oprávnění termín „nelegální“ migrace. Odborníci, především z anglosaských zemí, dávají přednost výrazu „neregulérní migrace“, který méně stigmatizuje migranty.

Obecně platí pravidlo, že čím jsou politiky v oblasti regulérní migrace restriktivnější, tím větší prostor se otevírá pro migraci neregulérní. K té dochází dvěma základními způsoby (Dizdarevič 2008):

1) ilegálním překročením státních hranic, což pak úzce souvisí s obchodováním s lidmi a další širokou škálou kriminálních aktivit, jejichž obětí bývá neregulérní migrant; anebo
2) překročením povolené doby pobytu nebo vykonáváním aktivit, které daný typ pobytu přímo zakazuje (například práce „načerno" v případě víza za účelem studia). V těchto případech neregulérní migrace souvisí zejména s neregulérním zaměstnáváním migrantů a jejich pracovním vykořisťováním. V zahraniční literatuře se pro tento typ neregulérních migrantů používá termín „overstayers" a dá se říci, že jsou počtem a související problematikou nejvýznamnější skupinou neregulérních migrantů. Nicméně pobyt těchto migrantů v dané zemi mnohdy není nelegální.

2. Environmentální migrace

Migraci obyvatel lze také vnímat jako krátkodobou reakci (coping strategy) na momentální životní situaci – ztrátu zaměstnání či špatnou úrodu, případně jako dlouhodobou adaptační strategii (adaptation strategy), například na významnou změnu prostředí (extrémní sucha) či ztrátu možnosti bydlení.

Ačkoliv se přírodní zdroje, jako pitná voda nebo půda, mohou zdát nevyčerpatelné, je v mnoha případech realita zcela opačná. **Dlouhodobá devastace, výrazná změna životního prostředí nebo přírodní katastrofa můžou zásadně zasáhnout do života obyvatel daného území a tím je připravit o životně důležité přírodní zdroje, obydlí či obživu. Lidé v takto postižených oblastech jsou nuceni opustit své domovy a hledat obživu jinde.** A právě takto vzniká proces environmentální migrace.

Environmentální migranti jsou lidé, kteří byli donuceni dočasně nebo trvale opustit svoje původní bydliště v důsledku významného narušení životního prostředí, které ohrožovalo jejich existenci anebo vážně ovlivnilo kvalitu jejich života. Jejich země (oblast) už jim nadále nemůže zajistit **bezpečné** živobytí. K narušení prostředí může dojít lidskou činností nebo působením přírodních sil (případně kombinací obou) a často souvisí s problémy jako jsou populační tlaky a chudoba. Hlavní příčiny environmentální migrace jsou zmíněny v tabulce 1.

Tabulka č. 1: Hlavní příčiny environmentální migrace

Přírodní katastrofy	Kumulativní (pomalé) změny	Průmyslové katastrofy a znečištění	Rozvojové projekty	Konflikty a války
Povodně, zemětřesení erupce sopek sesuvy půdy hurikány a tropické bouře tsunami	Půdní degradace sucha / nedostatek vody změna (variabilita) klimatu zvýšení hladiny moře	Jaderné katastrofy havárie továren environmentální znečištění (ovzduší, vody, půdy)	Výstavba říčních přehrad stavba zavlažovacích zařízení a infrastruktury těžba surovin urbanizace	Záměrná destrukce životního prostředí války o přírodní zdroje

Používání termínu **environmentální (klimatičtí, ekologičtí, aj.) uprchlíci** je přinejmenším nepřesné a neodpovídá mezinárodnímu právu. Podle ženevské Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a jejího Protokolu z roku 1967 (dokumentů mezinárodního práva) může být uprchlíkem pouze osoba, která je nucena překročit mezinárodní hranice kvůli opodstatněnému strachu z perzekuce na základě rasy, víry, národnosti, politického názoru nebo členství v určité sociální skupině. Pojem environmentální uprchlík tak neodpovídá mezinárodním ani národním konvencím a lidé, kteří museli opustit své domovy kvůli environmentální změně, tak nemají nárok na azyl ani na potřebnou ochranu. Z odborného hlediska je tedy mnohem přesnější používat neutrálnější termín **„environmentální migrant"** namísto pojmu environmentální uprchlík, v němž už je obsažena snaha změnit přístup mezinárodního společenství k těmto lidem. Obyvatelé opouštějící environmentálně postižené (degradované) oblasti nejčastěji migrují zároveň kvůli ekonomickým faktorům (nalezení stabilnějšího či většího zdroje příjmů nezávislého na výkyvech počasí, pracovní migrace aj.). Environmentální migranty můžeme rozdělit do tří základních skupin:

1. **Environmentálně motivovaní migranti** (environmentally motivated migrants) opouštějí místo svého bydliště relativně dobrovolně, preventivně, kvůli vážné environmentální hrozbě (př. znečištění životního prostředí). Migrace v tomto případě může být chápána jako strategie zvládání kritické situace nebo způsob adaptace na nové či měnící se environmentální podmínky. Významnou roli mohou hrát i další migrační faktory, jako například politické či ekonomické.

2. **Environmentální přesídlenci** (environmental displaceees) jsou nuceni opustit svá bydliště kvůli ohrožení svých životů, živobytí a prosperity. Ocitají se ve vážném nebezpečí z důvodu negativního působení environmentálních procesů nebo přírodních katastrof, případně i lidské činnosti (Černobylská katastrofa). Tuto kategorii environmentálních migrantů můžeme rozdělit na dvě následující podkategorie podle rychlosti přicházejících změn:
   a) **Rozvážní (pozvolní) environmentální přesídlenci** (slow-onset environmental displaceees) mají „výhodu" relativně delšího časového období a lepší možnost výběru cílové destinace pro nalezení nového domova a živobytí (především ve srovnání s následující subkategorií). Tito lidé mají delší zkušenost s environmentální degradací (př. půdní degradace, změna srážkového režimu) nebo s periodicky se opakujícími přírodními katastrofami (povodně, hurikány, zemětřesení aj.).
   b) **Rychlí (okamžití) environmentální přesídlenci** (rapid-onset environmental displaceees) jsou nuceni se přesídlit z místa jejich stálého pobytu téměř okamžitě před předpovězenou přírodní katastrofou nebo ihned po ní. Jejich bydliště, úroda či způsoby obživy jsou ve většině případů kompletně zničeny.

3. **Rozvojoví přesídlenci** (development displacees) nuceně opouští svá bydliště v důsledku plánovaného využití území, na kterém žijí nebo kde vykonávají hospodářskou činnost. Jejich území je tak plánovaně využito pro nějakou rozvojovou činnost či projekt (např. stavba říční přehrady, zavlažovacích zařízení, dopravní infrastruktury, letišť, postupující urbanizace atd.). Od předešlých kategorií se tito přesídlenci liší nejen v tom, že jejich přesídlení bylo plánováno s jistým předstihem, ale především i tím, že zde existuje jasná zodpovědnost za jejich vystěhování a tím i možnost určité kompenzace, ke které ale ne vždy dochází.

Každá z těchto skupin migrantů má svá specifika. Zatímco u environmentálně motivovaných migrantů lze spíše očekávat permanentní migraci, u environmentálních přesídlenců to mohou být všechny druhy migrace z hlediska trvání: dočasná (do 1 roku), cyklická, dlouhodobá (1-3 roky), permanentní (déle než 3 roky).

3. Změna klimatu a migrace obyvatel

Změna klimatu zahrnuje komplex dynamických biofyzikálních změn, které mají významné důsledky pro dosavadní fungování přírodních i socioekonomických systémů. Konkrétně jde o **změny v klimatickém systému Země, například změny teplot, rozložení a intenzity srážek, větrů, oceánských proudů a změny četnosti výskytu klimatických extrémů.** Tyto změny mají konkrétní vliv na kvalitu života jedinců, komunit a celých společností.

Podle autorů zprávy Světové banky z roku 2018 (Kumari Rigaud a kol. 2018) je **změna klimatu rostoucí příčinou vnitřní migrace**. Dopady změny klimatu (snížení úrody, nedostatek vody, zvýšení hladiny moře) zvyšují pravděpodobnost migrace, protože postižení obyvatelé mají velmi malé možnosti přizpůsobit své živobytí v takto postižených oblastech. Migraci tak vnímají jako poslední možnost pro přežití. Jiní postižení obyvatelé, kteří jsou ještě zranitelnější a nemohou migrovat, zůstanou uvězněni ve stále více neživotaschopných oblastech. Lze tedy očekávat, že vnitřní klimatická migrace se v příštích několika desetiletích zintenzivní a v případě nedostatečných mitigačních opatření (především snižování skleníkových plynů) by se mohla po roce 2050 zrychlit kvůli silnějším klimatickým dopadům spojeným s prudkým růstem populace v mnoha regionech, především v Africe a jižní a jihovýchodní Asii.

Extrémní projevy počasí lze rozdělit na teplotní extrémy (například vlny horka), srážkové extrémy (v obou směrech – přívalové deště nebo výrazný úbytek srážek), říční povodně nebo hydrologické sucho (souvisí s předcházejícími dvěma kategoriemi), tropické cyklony ve smyslu změny frekvence a intenzity dle regionů (IPCC 2012). Ty se projevují například výskytem neobvyklých, delších period sucha – tj. počtu dní beze srážek, častějším výskytem extrémně teplých dní nebo nocí, vyšší rychlostí větru, rychlejším vodním cyklem, výraznějšími změnami v sezonních, měsíčních srážkových úhrnech nebo výskytem extrémních srážek v podobě přívalových dešťů, případně v různých částech světa celkovým posunem nástupu ročních období a sezonních cyklů (například monzunových) apod. (viz IPCC 2007; Hansen, Sato a Ruedy 2012).

Tyto **klimatické extrémy vyvolávají potřebu rychlé adaptace na úrovni domácností, komunity i celých států** (Linnenluecke a Griffiths 2012; Etkin, Medalye a Higuchi 2012; Grothmann a Reusswig 2006). Toto hledisko je klíčové při plánování a dimenzování dlouhodobějších projektů, například dopravní infrastruktury, staveb a lidských sídel, vodních děl, protipovodňových, nebo naopak zavlažovacích zařízení, výsadby lesů apod. Infrastruktura měst i obcí by měla do určité míry s klimatickými extrémy počítat a být na jejich výskyt a dopady připravena (IPCC 2012).

Kromě zjevných faktorů hrají určitou roli v migračních rozhodnutích také „kvalitativní kritéria", tj. kulturní specifika, jako jsou místní kulturní podmínky, životní způsoby, míra diverzity při zajištění obživy obyvatel anebo úzký vztah k místu, také míra sociální soudržnosti nebo psychické odolnosti při zvládání extrémních životních událostí obecně (Adger a kol. 2012). Probíhající změny klimatu tak mají dopad nejen na přírodní prostředí, ale mění či ohrožují stávající kulturní vzorce, způsoby obživy a další kulturní a sociální hodnoty, které jsou s tímto rozměrem spojeny. Například zvýšení rozsahu oblastí ohrožených suchem má dopady nejen na životní prostředí, ale na dosavadní způsoby provozování pastevectví zvířat, což je typické přizpůsobení komunity pastevců životu v semiaridních oblastech, které jsou již samy o sobě charakteristické nedostatkem vodních zdrojů a srážek (Adger a kol. 2012; Silvestri a kol. 2012). Dalším příkladem může být znemožnění provozování zemědělství, rybolovu či jiné formy využití území v případě trvalejšího zaplavení oblasti kvůli zvýšení hladiny moří apod. Jednou ze strategií přizpůsobení se mohou stát také různé formy migrace.

4. Nejvíce rizikové oblasti (tzv. horká místa-hotspots)

Nejvíce rizikové oblasti zahrnují **nízko položené regiony a ostrovy s vysokou populační hustotou** (např. města) a **pobřežní zemědělské oblasti** (např. říční delty). Současná a potenciální „horká místa" s předpoklady pro výskyt environmentálních migrantů do roku 2050 uvádí Tabulka 2. V těchto zemích či regionech lze očekávat především vnitřní migraci, nicméně mezinárodní rozměr nelze zcela vyloučit (př. z Bangladéše do Indie). Ve většině případů environmentální faktory budou hrát zásadní roli společně s dalšími faktory, mezi ty nejdůležitější budou patřit ekonomické a bezpečnostní. Významnou roli budou hrát i demografické faktory v případě oblastí či zemí s vysokou populační hustotou (př. Bangladéš, říční delty, pobřežní města) či velkým počtem mladých obyvatel v produktivním věku (Afrika).

Tabulka 2: Současná i očekávaná „horká místa" environmentální migrace do roku 2050

Ohrožené oblasti emigrací	Cílové oblasti migrantů	Environmentální příčiny
Sahel	města na pobřeží, Nairobi	změna srážkového režimu, sucho, nedostatek vody, půdní degradace
Tanzanie (pobřežní oblasti, Dar es Salaam)	města ve vnitrozemí	zvyšování hladiny moře
Bangladéš, Indie	Bangladéš, Indie (vnitřní migrace spojená s urbanizací; jižní pohoří mezi Bangalore a Chennai; mezinárodní migrace z Bangladéše do Indie)	říční eroze, povodně, degradace půdy (př. zvyšující se salinita), hurikány
Čína (severozápadní region, místa výstavby měst a přehrad)	Pobřežní oblasti Číny	urbanizace, sucho, degradace půdy
Haiti	USA	zemětřesení, odlesnění, půdní eroze
Ostrovy v Tichomoří	Nový Zéland, Austrálie, USA	zvyšování hladiny moře
Čína, Bangladéš, Indie, Vietnam, Indonésie, Thajsko, Filipíny a Japonsko (pobřežní oblasti)	vnitrozemí, výše položené oblasti (Indie v případě Bangladéše)	zvyšování hladiny moře, povodně na pobřeží
Egypt (delta Nilu)	Blízký východ	zvyšování hladiny moře, degradace půdy, sucha
Blízký východ (př. Jemen, Sýrie)	Blízký východ (př. Turecko, Jordánsko, Libanon), Středomoří	sucho, půdní degradace

Zdroj: **vlastní výzkum, Kumari Rigaud a kol. (2018)**

Tvůrci politik by tak měli zajistit flexibilní služby sociální ochrany pro tyto migranty a zahrnout je do plánování a rozhodování. Pokud bude migrace dobře zvládnuta, může vytvořit pozitivní impuls, a to i v městských oblastech, které mohou těžit ze zvýšeného počtu obyvatel a ekonomického růstu. Vnitřní klimatičtí migranti se nemusí nutně zastavit na mezinárodních hranicích. Lze předpokládat jejich překročení, obzvláště v postižených oblastech blízko státních hranic. Změna klimatu může být inhibitorem nebo hnací silou přeshraniční migrace v závislosti na řadě faktorů, které jednotlivce nutí k pohybu (Kumari Rigaud a kol. 2018).

5. Kolik je environmentálních migrantů, odkud pochází a kam jdou?

Kolik je environmentálních migrantů, nikdo přesně neví. Vedle problémů s definicí vlastního pojmu je tato skutečnost dána neexistencí jednotné metodologie pro určení tohoto počtu. Nicméně jedna z posledních výzkumných zpráv zabývajících se odhadem počtu klimatických migrantů připravená v roce 2018 pod vedením odborníků z Columbia University (Kumari Rigaud a kol. 2018) uvádí, že do konce roku 2050 změna klimatu donutí k vnitřní migraci 143 milióny lidí. Nejnovější studie věnovaná odhadu počtu lidí postižených povodněmi do roku 2100 (Kulp and Strauss 2019) uvádí, že dle nových modelů zvyšování hladiny moře postihne 190 miliónů lidí v případě nízkých emisí skleníkových plynů nebo 630 miliónů lidí v případě vysokých emisí skleníkových plynů. Podle této zprávy v současné době žije 250 miliónů lidí v oblastech s nadmořskou výškou menší než jeden metr (např. v deltách řek, na malých ostrovech) a jsou tak ohroženi zvyšující se hladinou oceánů (viz Tabulka 2).

Srovnání s oficiálním počtem právně uznaných uprchlíků a žadatelů o azyl cca 30 mil. v roce 2019 (UNHCR 2019) jasně ukazuje „spící" potenciál problému environmentální migrace.

6. Závěr

Pohyby uprchlíků a další formy nucené/nedobrovolné migrace jsou užitečným barometrem lidského pocitu jistoty a bezpečí pro dané regiony. Najít nový prostor pro život, alespoň na nějakou dobu, je cílem všech uprchlíků i dalších mezinárodních migrantů. V současné době však již planeta Země nenabízí neobydlená území, která by byla vhodná pro masový příliv migrantů. Masová migrace do tradičních cílových oblastí tak často končí konfliktem s místními obyvateli nebo další environmentální či sociální katastrofou v důsledku zvyšujících se požadavků (tlaků) na životní prostředí. Mezinárodní úsilí by proto mělo směřovat k předcházení nedobrovolných migračních pohybů, což v případě environmentální migrace znamená předcházet vzniku environmentálních tlaků a řešit jejich případné důsledky. Prevence založená na systémech včasného varování před náhlými přírodními pohromami, orientace rozvojových intervencí na projekty usilující o odstranění environmentálních příčin migrace nebo spolupráce zemí při snižování emisí skleníkových plynů a hledání vhodných finančních a technických nástrojů pro adaptační řešení již postižených oblastí, představují příklady možných cest k řešení. Zároveň však jasně ukazují na obrovské problémy při jejich zavádění do praxe.

Nicméně tam, kde jsou vyčerpány místní limity adaptace, může být dobře naplánovaná environmentální migrace do životaschopnějších oblastí úspěšnou životní strategií. K tomu však musí být vytvořeno silné a příznivé prostředí pro migraci podporované přímými pobídkami, jako jsou programy pro získávání nových dovedností a vytváření pracovních míst. Lidem by tak bylo umožněno se přestěhovat do oblastí s nízkým rizikem a většími příležitostmi. Strategie podporující vnitřní migraci musí zajistit nejen odolnost (resilienci) těch, kteří migrují, ale také těch, jež patří do vysílajících a přijímajících komunit. Mezi lety 2030 a 2050 lze očekávat, že environmentální a ekonomické procesy v klimatických migračních „hot spots" budou intenzivnější a případně se jejich rozloha či počet rozšíří. Země proto budou muset zaujmout dlouhodobý a předvídavý přístup k plánování a rozhodování, v kterém budou klimatičtí migranti zahrnuti do celkových strategií růstu a rozvoje (Kumari Rigaud a kol. 2018).

Nepříznivé klimatické podmínky nicméně nemusí nutně vyvolat (masovou) migraci. Nemožnost migrovat (například z finančních důvodů, neznalosti, nedostatečných kapacit, aj.) je v takových podmínkách také problematická a může vést k prohlubujícím se cyklům chudoby a zranitelnosti. Vystavení nepříznivým dopadům změny klimatu může způsobit v kombinaci dalšími faktory (politickými, ekonomickými, demografickými) mimořádné situace (např. potravinové krize až hladomor). Migrace obyvatel se tak může jevit jako vhodnější životní strategie. K předvídání a předcházení rozsáhlým humanitárním mimořádným událostem v důsledku změny klimatu je zapotřebí politik a programů, které výslovně berou v úvahu migraci obyvatel.

Robert Stojanov je environmentální a populační geograf. V současné době bádá a učí na Provozně ekonomické fakultě Mendelově univerzitě v Brně v rámci výzkumného týmu Spatil Hub. Od února 2020 působil jako DiSSGeA Visiting Professor on Mobility & Humanities na University of Padova v Itálii. V minulosti působil na Migration Policy Centre v rámci European University Institute ve Florencii. Také sloužil ve funkci vedoucího Oddělení výzkumu adaptačních strategií Centra výzkumu globální změny na Akademii věd České republiky a jako výzkumný pracovník i odborný asistent na Karlově univerzitě a Univerzitě Palackého v Olomouci. Robert obdržel certifikát za absolvování stáže na téma Climate Change & Its Impacts na Brown University a získal prestižní stipendium Jean Monnet Postdoctoral Fellowship na European University Institute. Pracoval i jako konzultant pro Světovou banku. Robert také obdržel dvakrát ocenění Awards for Excellence za "Highly Commended Paper of 2015 a 2016" od Emerald Group Publishing a dalších několik ocenění za svou výzkumnou činnost. Na začátku roku 2018 byl jeho článek zařazen mezi 1 % nejcitovanějších článků v oboru Social Sciences at Web of Science (Clarivate Analytics). Robert je členem redakční rady časopisu Population and Environment.

Robert se zabývá vztahy mezi migrací obyvatel, ekonomickým rozvojem a environmentálními změnami. Dále se zabývá adaptačními strategiemi ve vztahu ke změně klimatu a efektivností rozvojových intervencí. Své práce publikoval v celé řadě vlivných odborných časopisů a nakladatelství. V posledních dvou letech absolvoval zvací přednášky na celé řadě zahraničních univerzit a institucí. Výsledky jeho práce lze najít na http://www.stojanov.org
.

POUŽITÉ ZDROJE

Adepoju, A. (2018): The Global South's New Migration. [online]. November 4, 2018. **The Cairo Review of Global Affairs.** The American University in Cairo. DOSTUPNÉ NA https://www.thecairoreview.com/global-forum/the-global-souths-new-migration/ (1.9.2019)

Adger, N.W.; J. Barnett; K. Brown; N. Marshall & K. O'Brien (2012): Cultural dimensions of climate change impacts and adaptation. **Nature Climate Change**, 3(11): 112–117.

Dizdarevič, S.M. (2008): Neregulérní migrace v kontextu imigrační a integrační politiky EU. In: Neregulérní pobyt cizinců v ČR: problémy a jejich řešení, Člověk v tísni, Praha, str. 17-22.

Etkin, D.; Medalye, J.; Higuchi, K. (2012): Climate warming and natural disaster management: An exploration of the issues. **Climatic Change**, 112 (3–4): 585–599.

Grothmann, T.; Reuswigg, F. (2006): People at Risk of Flooding: Why Some Residents Take Precautionary Action While Others do not. **Natural Hazards**, 38: 101–120.

Hansen, J.; Makiko, S.; Ruedy, R. (2012): Perception of Climate Change. PNAS, 109(37): 1–9.

IPCC (2007): Summary for policymakers of the synthesis report of the IPCC fourth assessment report. Intergovernmental Panel on Climate Change. Cambridge – New York: Cambridge University Press.

IPCC (2012): Managing the Risks of Extreme Events and Disasters to Advance Climate Change Adaptation: A Special Report of Working Groups I and II of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Cambridge – New York: Cambridge University Press.

Kulp, S.A.; Strauss, B.H. (2019): New elevation data triple estimates of global vulnerability to sea-level rise and coastal flooding. **Nature Communication**. 10: 4844.

Kumari Rigaud, K.; de Sherbinin, A.; Jones, B.; Bergmann, J.; Clement, V.; Ober, K.; Schewe, J.; Adamo, S.; McCusker, B.; Heuser, S.; Midgley, A. (2018): Groundswell: Preparing for Internal Climate Migration. Washington, DC: The World Bank.

Linnenluecke, M.K.; Griffiths, A. (2012): Assessing organizational rezilience to climate and weather extremes: complexities and methodological pathways. **Climatic Change**, 113(3–4): 933–947.

Silvestri, S.; E. Bryan; C. Ringler; M. Herrero & B. Okoba (2012): Climate change perception and adaptation of agro-pastoral communities in Kenya. **Regional Environmental Change**, 12: 791–802.

UNHCR (2019): Figures at a Glance. [online]. United Nations High Commissioner For Refugees, Geneva. DOSTUPNÉ NA https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html

Diakonie
Českobratrské církve evangelické

Diakonie ČCE
Středisko humanitární a rozvojové spolupráce
Belgická 374/22, 12000 Praha 2

www.diakoniespolu.cz

Autor textu: **Robert Stojanov**
Vydala: **Diakonie ČCE – Středisko humanitární a rozvojové spolupráce, 2021**
Grafický design: **BOOM s.r.o.**
Vydání první, 2021, Praha

ISBN 978-80-907574-5-5 (online; pdf)
ISBN 978-80-907574-6-2 (online; pdf), (anglické vydání)

Tento projekt je financován
z prostředků Evropské unie.

Tento dokument vznikl za finanční podpory Evropské Unie. Za obsah tohoto dokumentu odpovídá výlučně Diakonie ČCE a za žádných okolností jej nelze považovat za názor Evropské Unie.

Dokument je publikován v rámci projektu „SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU“, který realizujeme díky programu Evropské unie pro vzdělávání a osvětu (Development Education and Awareness Raising - DEAR).

TVÁŘE MIGRACE